

EDITORIAL

Manamnama a nasaknap a panangikuspil iti linged ti “kontra-terorismo”

Iti panaggibus ti Disyembre 2020, ti Anti-Terrorism Council (ATC) ni Rodrigo Duterte ket pormal nga “innaganan” na ti Partido Komunista ti Pilipinas (PKP) ken ti Bagong Hukbong Bayan (BHB) kas “terorista nga organisasyon.” Daytoy a pananginagan ket maiyanatop iti Anti-Terrorism Law (Kontra-terorismo a Linteg) nga inpaidaras ni Duterte a maipasa idi Hulyo 2020.

Ti “panangnagan” ti ATC kontra iti PKP ken BHB ket malisyoso ken awanan basaran. Ti PKP ken BHB ket rebolusyonaryo nga organisasyon a mangisaysayangkat ti panakidangadang para iti nailian a waya-waya. Ti armado a pannakilaban ti umili a Pilipino ket nabayagen a binigbig dagiti lokal ken internasyunal nga institusyon, organisasyon ken gubyrno kas nainkalinteg a pannakidangadang kontra iti gangannaet ken lokal a panangidandanes.

Dagiti rebolusyonaryo nga armado a puersa ket nainget a sumursurot kadagiti bukod da nga annu-

roten ken sangalubongan a makatao a linteg a mangsalaknib iti interes ken pagimbagan ti sibilyan. Ti Partido ken BHB ket natibker a kontraen na ti terorista a ranggas kontra iti saan nga armado nga umili.

Ti ATC ket inted na ti panangnagan uray no nasurok 30 a reklamo ti naipela iti Korte Suprema a mangkunkontra iti ATL ket saan pay a naresolba. Kunkontraen met ti laeng ti sumagmamano nga eksperto no apay a ti PKP ken BHB ket mapabasal ti “terorismo” iti kasasaad a maysa da a “rebelde” ken saan a “terorista” gapu iti panggep da a parmeken ti agturturay a gubyrno

ken sukatan daytoy ti maysa a demokratiko a gubyrno ti umili.

Kabayatan a kamali a naibilang iti uneg ti ATL, ti Partido ken BHB ket saan nga isuda ti kangrunaan a target dagitoy nga addang. Gaputa pareho nga organisasyon ket nabayagen nga illegal ken ruar ti sakop ti reaksyunaryo a gubyrno, ti PKP ken BHB ket awan ti ligal a posisyon na a maapektaran iti saan a husto a panangnagan.

Dagiti pudno a target ti saan a husto a panangnagan iti PKP ken BHB ket dagiti ligal ken saan nga armado a nailian demokratiko a puersa ken ti nalawa nga intar dagiti progresibo ken patriotiko nga organisasyon, party-list, unyon, mangsalsalaknib iti makatao a karbengan, saan nga organisasyon ti gubyrno (*non-government organization* – NGOs) ken indibidwal nga aktibo a mangkunkontra iti tiranya.

Dagiti nangato nga opisyal ni Duterte ket annugoten da a daytoy a desisyon ket adda implikasyon na kontra kadagiti grupo a mapabpabasol a “prente” ti PKP ken BHB. Kadagiti naglabas a bulan ket awansarday a mared-red-tag dagitoy nga organisasyon.

Kas maiyannurot ditoy, ti guberno ket inmandar na ti “pannaka-tengngel dagiti inbangko ti PKP ken BHB,” a makaapektar, saan nga iti PKP (nga awan met ti inbangko da a mabalin a tenglen ti guberno), no di ket dagiti organisasyon ken indibidwal a pabpabasolen ti guberno a “dumaldalanan ti pondo ti BHB.”

Manamnama nga iti masungad a lawas wenno bulan, ti guberno ni Duterte ket usaren na dagitoy a adang tapno pagbalinen nga iligal ken ikuspil dagiti demokratiko nga organisasyon. Ti saan a husto a pnanginagan iti PKP ken BHB kas “terorista” siasinoman nga addaan silpo, sumupsuporta, mangisaksakit wenno mangmangted ti salaknib ket mapabasol ken madusa babaen ti ATL. Ni Duterte ket usaren na ti “kontra-terorismo” tapno ikalinte-

gan ti panangikuspil iti demokrasya ken panangpaulimek kadagiti amin a mangkontra iti tiranya na.

Amin a demokratiko a puersa ket kasapulan a natibker nga agtinay tapno kontraen ti panangusar ni Duterte iti ATL tapno ikuspil ti ligal ken demokratiko a kalintegan. Ti Partido ket awisen na ti amin a puersa, uray dagiti awan pakainai-gan na iti PKP wenno uray kontra iti PKP ken BHB, a tumakder kontra iti panangusar ti ATL iti saan a husto a pananginagan iti PKP ken BHB gaputa daytoy ket addaan implikasyon iti ligal ken demokratiko a kalintegan ti amin.

Ti Nailian Demokratiko a Prente ti Pilipinas (NDPP) ket awisen na ti amin a gayyem ti umili a Pilipino nga agsao kontra iti ATL. Segunit NDPP, daytoy a linteg ket pagbalinen na nga imposiblen ti panangisayangkat ti negosasyon iti kappia kas pamus-pusan tapno risuten dagiti ramut ti armado a labanan iti Pilipinas.

Aw-awisen na met dagiti umili ken guberno ti United States, European Union, New Zealand, Australia ken ti United Kingdom a

tumakder kontra iti saan a husto a pannakainagan ti PKP. Inrupir na a ti pannakaikkat ti PKP ken BHB manipud iti “listaan ti terorista” iti US ken dadduma a gangannaet a guberno ket makatulong iti umili a Pilipino iti pananglaban kontra kadagiti panggep a mangitakder ti pasista a diktadura iti linged ti “kontra-terorismo” ken makatulong tapno maip-lastar ti kasasaad tapno maisubli ti tungtongan iti kappia iti baet ti GRP ken NDPP.

Gapu ta adda laengen nabatbati a 500 nga aldaw na iti Malacañang, karkarintaren ni Duterte dagiti plano na tapno makapagtalinaed ti dinastiya a Duterte iti turay. Maibilang kadagitoy ti plano a ti naparang a panangitakder ti pasista a diktadura, iduron ti “pannakasukat ti konstitusyon” para iti pederalismo ken saguraduen ti pannakabutos ti kapareho na nga ambisyoso, pasista ken agbisin ti turay nga anak na a ni Sarah a mangtawid iti trono na.

Ti kampanya a panangikuspil ti rehimen nga US-Duterte ket agutlutloy nga umir-irteng. Sakbay a naggi-bus ti 2020, siyam a lider dagiti minor-ya a Tumanduk nga umili iti Panay ket naranggas a pinapatay dagiti pasista a pulis iti nasapa a parbangon a panagraut kadagiti ili da idi Disyembre 20. Saan nga adayo a daytoy ket pakauna ti maysa a “ala Jakarta” a nadara nga anti-komunista a panangikuspil a nabayagen a kayat nga aramiden ni Duterte.

Iti sango ti dumakdakkal a pasista a pangta kontra kadagiti demokratiko a kalintegan, ti Bagong Hukbong Bayan ket kasapulan a natibker ken agipatungpal kadagiti taktikal nga opensiba kangrunaan na kontra kadagiti abusado a yunit ti militar ken pulis. Kasapulan a mabukel dagiti armado a partisano a yunit nga agipatungpal kadagiti taktikal nga opensiba kontra iti kabusor kadagiti ruar dagiti sona a gerilya, kontra kadagiti pasilidad militar ken komunikasyon ken linya ti transportasyon ken kontra kadagiti kangrunaan nga opisyal ken taoan a nairaman wenno utek dagiti pasista a krimen kontra iti umili. **AB**

 <p>Tawen LII No. 7 Abril 7, 2021</p> <hr/> <p>Ti <i>Ang Bayan</i> ket maipabpablaak iti Pilipino, Bisaya, Iloko, Hiligaynon, Waray, Ingles ken Espanyol. Umawat ti <i>Ang Bayan</i> kadagiti kontribusyon iti porma dagiti artikulo ken damdamag. Awisen mi dagiti agbasbasa nga agipatulod kadagiti dillaw ken rekomendasyon para idudur-as ti dyaryo tayo.</p> <p> instagram.com/prwcnewsroom</p> <p> @prwc_info</p> <p> cppinformationbureau@gmail.com</p>	<h2 style="text-decoration: underline;">Linaon</h2> <p>Editorial: Manamnama a nasaknap a panangikuspil iti linged ti “kontra-terorismo” 1</p> <p>#SaanAgpaabak 2</p> <p>Komprehensibo a panagabante iti Negros 3</p> <p>Dagiti katutubo a kontra-dam, namasaker 4</p> <p>Naballigi a barikada iti Lupang Ramos 4</p> <p>Aktibista a mannalon, pinatay iti Bohol 4</p> <p>Badyet para iti kurakot ken pasismo 5</p> <p>Nakabasbassit a pondo para iti bakuna 5</p> <p>Dagiti paltog, insuko ti CAFGU iti BHB 5</p> <p>Panagsanay militar iti Eastern Samar 5</p> <p>Natalged a panagsubli iti eskuelaan 6</p> <p>13th month pay, saan a naited iti kaaduan 7</p> <p>Natalged iti Covid-19 ngem saan iti rigat 8</p> <p>Pagayusan ti panagkaykaysa 10</p>
<p style="text-align: center;">Ti <i>Ang Bayan</i> ket ipabpablaak dua a beses tunggal bulan ti Komite Sentral ti Partido Komunista ti Pilipinas</p>	

Iti maika-52 a tawen ti PKP:

#SaanAgpaabak: Ad-adda pay a papigsaen ti Partido!

Simple ngem naragsak ti panagu-urnong nga insayangkat ti nadumaduma a larangan a gerilya ken komunidad ti masa tapno rambakan ti maika-52 a tawen nga anibersaryo ti Partido Komunista ti Pilipinas (PKP) idi Disyembre 26, 2020. Iti sango ti nakaro nga operasyon ken panangokupar ti militar, inpinget ti masa a makadar-ay ken makikaykaysa iti aktibidad ken rambakan dagiti balligi a nagun-odan ti Partido ken rebolusyonaryo a tignayan ken umadaw ti adal kadagiti kapadasan iti napalabas a tawen.

Kadagiti umuna nga ulat, naadaan dagiti panagtutipon ken selebrasyon kadagiti larangan a gerilya ti Ilocos-Cordillera, Southern Tagalog, Southern Mindanao Region. Iti SMR, ingiddan iti selebrasyon ti panagleppas ti Batayan a Kurso ti Partido iti maysa a kampo ti Bagong Hukbong Bayan (BHB).

North Central Mindanao. Sinango ken narimbawan ti rebolusyonaryo a puersa ti ranggas ti kabusor iti rehiyon. Epektibo a napreserba ti Partido ti pigsa daytoy a manggun-od ti ad-adu pay a balligi iti sumaruno a tawen. Idi 2020, nagisayangkat ti BHB ti 92 nga aksyon militar iti rehiyon laban iti Armed Forces of the Philippines (AFP) ken dagiti paramilitar nga agserserbi a puersa a mangsalaknib kadagiti higante a pagminasan ken plantasyon. Saan a bumaba iti 154 ti kaswalti iti intar ti reaksyunaryo a militar no sadino ket 88 ti natay iti labanan.

Balligi met ti nadumaduma a kampanya ti masa nga naisayangkat iti rehiyon kas ti panangsango kadagiti apo't daga, panangidatag ti reklamo kadagiti ahensya ti gobyerno ken kampanya ti panagpasardeng ti operasyon dagiti kompanya. Babaen iti daytoy, naingato ti sueldo dagiti mangmanged talon ken naited dagiti benepisyo da. Naingato met ti presyo dagiti produkto dagiti mannalon. Natured met a sinango ti masa ti pasismo ti AFP iti komunidad da. Sinauloan ti komite ti Partido iti rehiyon ti 18 a mannakigubat a natay iti panagbomba ti AFP ken siyam a natay iti armado nga engkwentro.

Northeastern Mindanao. Nagdagsen dagiti karit iti panangiya-bante ti gubat ti umili ti narimbawan ti rehiyon iti 2020. Iti sango ti todo nga atake ti rehimen, naiggeman ti BHB ti inisyatiba iti militar. Naklining dagiti Nalabbaga a mannakigubat dagiti armas ken maarmasan ti maysa pay a platoon. Nakaitala met ti 98 nga armado nga aksyon laban iti agop-operasyon a tropa miliar bayat a kabatog ti bassit a kompanya ti bilang ti kaswalti da.

Panay. Signipikante met ti panagdakkel ti masa a kameng dagiti rebolusyonaryo nga organisasyon ti nalatak iti pablaak ti komite ti Partido iti rehiyon iti isla. Isuda ti nangingyuna iti panagisayangkat dagiti agraryo a reporma kas ti panangirupir ti karbengan nga agsukay kadagiti bakante a parsela ti daga, panagpatalinaed ti urnos ken talna ken panangiyabante ti dadduma pay a tignayan para kadagiti naindasigan ng interes da. AB

Komprehensibo a panagabante iti Negros

KOMPREHENSIBO TI PANAGABANTE iti tay-ak ti ideolohiya, pulitika ken organisasyon ti inyulat ti komite ti Partido iti Negros iti sango ti panangdidigra ti rehimen a Duterte ken pandemya ti Covid-19.

Iti tay-ak ti ideolohiya, naisayangkat ti pormal a talakayan dagiti sangay iti 25 a tawen a panaggupgop ti rehiyon. Naimballigian met nga insayangkat ti tallo a tukad ti pormal nga edukasyon. Iti Central Negros, nagleppas ti 200 a kameng ti Partido iti Basaran ken Intermedya a Kurso ti Partido idi 2020. Nakalpas met ti Abante a Kusro dagiti kadre ti rehiyon. Dagitoy ket resulta ti kaunaan nga naisayangkat a kumperensya iti edukasyon iti rehiyon idi umuna a paset ti 2020.

Iti organisasyon, naisayangkat dagiti asembliya ken taripnong dagiti timpuyog ti masa ken nabutosan dagiti baro nga opisyal. Naitakder dagiti timpuyog dagiti mannalon, babbai ken agtutubo. Dimmakel ti 10%-15% ti bilang ti organisado a masa ken nanayunan ti 5%-10% ti ginasut a ribo ti base a masa.

Iti politika, napatignay dagiti mannalon iti naisayangkat nga agraryo a rebolusyon ken antipyudal ken antipasista a pannakilaban. Nasaknap ti nagiwaras kadagiti polyeto mainaig iti pandemya a Covid-19 dagiti rebolusyonaryo a puersa iti rehiyon ken nagisayangkat dagiti klinika ti umili. Kadakkelan ditoy ti 2,000 a masa a nataming iti Central Negros. Iti intero a 2020, 75 nga elemento ti AFP ti naitala a kaswalti manipud iti 30 a taktikal nga opensiba ken panagdusa ti BHB iti isla.

Dagiti katutubo a kontra-dam, namasaker

Siyam a katutubo a Tumandok nga aktibo a lumablabaan iti panangitakder ti dam iti aneutral a daga da ti namasaker, ken 17 a dadduma pay ti puersado a tiniliw dagiti elemento ti Criminal Investigation and Detection Group (CIDG) ken 12th IB idi Disyembre 30, 2020 iti agkakabangibang a barangay iti nagbeddeng ti Tapaz, Capiz ken Calinog, Iloilo.

Binigbig dagiti napapatay a da Roy Giganto, Marion Aguirre ken Reynaldo Katipuna ti Barangay Lahug; Maurito Diaz, Sr. ti Barangay Tacayan; Elisio Ganyas, Jr. ti Barangay Aglinab; Artilito Katipunan ti Barangay Acuña; Jomar Vidal ti Barangay Daan Sur; ken Dalson Catamin ken Rolando Diaz ti Barangay Nayanwan, amin dagitoy ket iti ili ti Tapaz.

Dagiti biktima ket mabigbig a lider katutubo ken kameng ti Tumandok, organisasyon ti 17 a komunidad ti Tumandok iti Panay. Segun kadagiti nakakita, puersado a sinerrek dagiti pasista ti balay dagiti biktima iti parbangon, pinaruar dagiti kabagyan, ken pinaltopaltogon dagiti biktima. Sumagmamano kadagiti biktima ket pinatay a matmaturog. Pinarigat met sakbay a pinatay ni Giyas.

Dimmanon iti 300 dagiti agop-operasyon a pasista iti 10 a barangay ti Tapaz, ken 200 met iti innem a barangay ti Calinog.

Kalpasan ti krimen, pinabasol ni Lt. Col. Gervacio Balmaceda ti CIDG Region 6 a kameng ti Bagong Hukbong Bayan (BHB) dagiti biktima ken pinatay gapu ta limmaban “dagitoy.” Aglalaok a paltog ken pasabog ti inkabil dagiti operatiba iti balbalay dagiti biktima.

Gapu iti nakaam-ames a nagbanagan dagiti komunidad, puersado a nagbakwit ti 500 nga indibidwal manipud kadagiti baryo. Nagturon da iti nadumaduma a sentro ti ebek-wasyon iti Tapaz ken Calinog.

Nabayagen nga iwarwaragawag ti militar nga adda silpo ti Tumandok iti Partido ken BHB. Panggep ti

pananglipit a buraken ti nairut a panangsupyat dagiti katutubo iti maitaktakder a Jalaur Megadam iti Calinog ken ti plano a Panay River Basin Integrated Development Project iti Tapaz ken Jamindan. Papanawen dagitoy a proyekto ti pinullo-ribu a katutubo ken malned dagiti daga da. Lablabanan met dagiti Tumandok ti panangagaw ti 3rd ID iti nasurok 33,310 nga ektarya nga aneutral a daga a maus-usar kas reserbasyon militar. AB

Naballigi a barikada iti Lupang Ramos

Napaatras ti barikada ti umili dagiti mannalon ken sumupsuporta iti Lupang Ramos, Dasmariñas City, Cavite ti pangta a panangpapanaw kadagiti residente dagiti ahente ti National Grid Corporation of the Philippines (NGCP). Nangrugti ti dua nga aldaw a barikada idi Disyembre 21.

Pagipatakderan kadagiti poste ti kuryente ti 372 nga ektarya ti daga dagiti mannalon. Manipud 2014 ket panggepen a serken ti NGCP ti Lupang Ramos a natured a linabanan ti KASAMA-LR.

Aktibista a mannalon, pinatay iti Bohol

Natay ti panangpaltog dagiti puersa ti estado ti mannalon a ni Lorenzo Paña iti Barangay Dorol, Balilihan, Bohol idi Disyembre 30, 2020. Ni Paña ket kameng ken dati nga opisyal ti Hugpong sa Maguuma Dapit sa Kasapdan-Kilusang Magbubukid ng Pilipinas. Nabayagen a lipipiten ti estado ti biktima gapu ta aktibista daytoy. Idi 2018, rinikisa da na nga awan ti mandamyento dagiti polis iti balay na iti Barangay Bantolinao, Antequera. Rinaggasan met laeng dagiti polis ti pamilya na.

Panangranggas. Rinaggasan ken binugbog dagiti agop-operasyon a soldado ti 62nd IB ti sibilyan a da Michael Callao ken Jimmu Bayog, agpada a esidente ti Sityo Aggolo, Barangay Macagahay, Moises Padilla, Negros Occidental. Nagna laeng ti dua iti Sityo Bongao, Barangay Trinidad, Guihulngan City, Negros Oriental idi Disyembre 26, 2020 idi lappedan dagiti soldado.

Istraping. Tallo a sibilyan ti biktima ti awan sarday a pammaltog dagiti soldado ti 78th IB iti maysa a balay iti Barangay Quezon, General MacArthur, Eastern Samar idi Nobyembre 12, 2020. Adda iti uneg ti balay ti agkakabsat a da Benan, 50, Boboy, 40 ken Ryan Caddello, 22—dagiti sibilyan a pinabasol ti militar nga addaan silpo iti armado a tignayan.

Militarisasyon. Manipud Disyembre 25, 2020, rimmut ti 90-120 a soldado ti 11th IB ken 705th Police Regional Mobile Force Battalion iti 13 a sityo dagiti barangay ti Tayak, Napacao ken Casalaan iti Siaton, Negros Oriental. Nailista ti sangapulo a kaso kadagiti panaglalsing dagiti puersa ti estado, karaman ti gandat a pampapatay, panagtakaw, panagdadael kadagiti alikamen, interogasyon ken pammutbuteng.

Badyet para iti kurakot ken pasismo

PORMAL A PINIRMAAN ni Rodrigo Duterte idi Disyembre 29, 2020 ti ₱4.5 trilyon a nasyunal a badyet para iti tawen 2021 nga inawagan dagiti kritiko kas badyet para iti kurakot ken pasismo.

Nganngani apagkapat ti badyet (₱1.1 trilyon) ket nailatang para kadagiti proyekto nga imprastruktura bayat nga awan pay 4% (₱200 bilyon) ti nailatang tapno sangoen ti pandemya, ingato ti kapasidad ti sistema ti salun-at ken panggatang kadagiti bakuna.

Dakkel a paset ket nailatang iti modernisasyon ti Armed Forces of the Philippines (₱38 bilyon) ken paniktik (₱9.5 bilyon). Numanpay napagsasaritaan iti Senado iti panangibasura iti ₱19.1 bilyon a badyet ti National Task Force to End Local Communist Armed Conflict, nagtalinaed a sibubukel daytoy iti pinal a napirmaan a badyet.

Iti bangir na, inikkat ni Duterte dagiti probisyon para iti panangilatang ti babassit a pondo para iti panaggatang ti nayon a katre para kadagiti publiko nga ospital; panangted kadagiti manursuro ti espesyal nga alawans para iti transportasyon ken panggatang kadagiti usar iti panagisuro; panangiyakar kadagiti residente a mapatakayas gapu kadagiti maitakder a proyekto nga imprastruktura; libre a panangpakan kadagiti ubbing ken dadduma pay a basaran a serbisyo.

Inikkat na met laeng ti probisyon a mangobligang iti opisina na nga agisubmitar ti ulat iti Kongreso no kasano a gasgastoen na ti pondo ti paniktik na iti tunggal kwarto ti tawen.

Kabayatan na, nangilatang ni Duterte ti ₱560 bilyon tapno bayadan dagiti inutang na kadagiti napalabas a bulan. Dumandanonen iti ₱10.2 trilyon ti utang ti Pilipinas idi Nobyembre 2020.

Nakabasbassit a pondo para iti bakuna

ITI LAKSID TI sangkasao ni Duterte a bakuna laeng ti mangisalbar iti pagilian manipud iti pandemya, ₱2.5 bilyon laeng ti aktwal nga inlatang na para iti panggatang ditoy. Ti nayon a ₱70 bilyon ket aggapu iti utang ken saan pay a nakolekta a buwis. Iti daytoy a lawas, naipablaak ti plano ni Duterte nga agutang manen ti ₱30 bilyon manipud iti Asian Development Bank ken World Bank tapno panggatang iti bakuna. Daytoy ket iti laksid ti kasasaad a 8% pay laeng ti nausar ti rehimen iti ₱5 bilyon nga inutang na iti World Bank idi Abril tapno kano labanan ti pandemya.

Gapu iti kinaawan ti sentral a plano ken ponto, adun a syudad ti nangipablaak a gumatang da iti bukod da a bakuna para iti libre a panangiwaras kadagiti residente. Imbes a baklayen ti dakkel a kinakurang, inpasa ti rehimen kadagiti kapitalista ti panaggatang iti 600,000 a dosis ti bakuna nga AstraZeneca (United Kingdom) ken dimmawat ti 200,000 dosis para iti bukod nga usar. Sakbay na daytoy, 2 milyon a dosis met ti inpabaklay ti rehimen iti pribado a sektor.

Dagiti paltog, insuko ti CAFGU iti BHB

NATAY TI MAYSA nga opisyal ti 46th IB kalpasan a pinaltogan ti maysa nga elemento ti CAFGU a saanen a makaanus iti pannakamaltrato idi Setyembre iti Barangay Bugho, Pinabacdao, Samar. Nagkedked a makikuyog iti panagpatrulya ti nasao nga elemento gapu iti buteng na a pabettakan ti bomba ti BHB. Gapu ditoy ket binugbog ti kumander na, a nangiduron tapno paltogan na ti opisyal. Insurender na ti nai-isyu a riple nga R4 ken pistola iti BHB, ken dimmawat ti tulong laban iti AFP. Kalpasan ti dua a lawas ket pinanawan ti 46th IB dagiti inokupar da a baryo ti Pelaon, Magdawat ken Manaing iti nasao nga ili.

Iti Negros Oriental, maysa a tenyente ken maysa pay a soldado ti 11th IB ti natay, bayat a dua pay ti sugatan idi maengkuentro ti maysa a yunit ti BHB iti ili ti Siaton idi Disyembre 24, 2020. Dua a Nalabbaga a mannakigubat ti BHB ti nagmartir.

Panagsanay militar, inrussuat ti BHB-Eastern Samar

NAKAILEPPAS TI BASARAN A Kurso Pulitiko-Militar (BKPM) ti maysa a platoon ti Bagong Hukbong Bayan (BHB)-Eastern Samar iti tengnga ti nairteng nga operasyon militar idi Oktubre 2020. Iti las-ud ti 12 nga aldaw, nabaelan dagiti Nalabbaga a mannakigubat a nagtreyning iti erya nga inokupar ti Retooled Community Support Program (RCSP) ti militar.

Panggep ti panagsanay nga ipangato ti militar a kabaelan ti yunit kas paset ti panagsagana iti nakarkaro a panagatake dagiti armado a puersa ti rehimen a Duterte. Nagbalin a katinnulong iti aktibidad ti lokal nga organisasyon masa iti panangisigurado ti seguridad ken lohistika.

Iti maysa a simple a seremonya kalpasan ti panagsanay, inyebkas dagiti nagsanay a ngimmato ti kumpyansa da a makigubat ken iyabante ti armado a pannakidangadang laban iti pasismo ti estado. Kalpasan ti panagsanay, dagus a naipakat ti nasao a yunit tapno sangoen dagiti pasista a tropa a mangirus-russuat ti operasyon nga RCSP iti lugar.

Iruprupir dagiti manursuro ken nagannak:

Natalged a panagsubli iti eskuelaan

Kinondenar ti Alliance of Concerned Teachers (ACT) ti dagus a panangbawi ni Duterte iti umuna a plano a lukatan ti klase a “face-to’face” wenno sangon-sango iti sumagmamano nga eskuelaan iti Enero. Segun kadagiti manursuro, panangtallikud daytoy iti panagkasapulan ti natalged, de-kalidad ken kabaelan ti umili nga edukasyon iti panawen ti pandemya. Inawagan ti grupo daytoy a “pasibo a sungbat” no sadino ket pagupilien manen ti umili iti baet ti salun-at ken biag ken ti karbengan kadagiti serbisyo kas ti edukasyon. “Gibusanen daytoy a mapaspasamak,” kinuna pay iti grupo.

Inlawlawag ti ACT a masapul a maiturong dagiti addang ti estado iti natalged a panangisubli kadagiti sangon-sango a klase. Daytoy ti bigbigbigen dagiti manursuro a kasyaatan latta a wagas ti panagisuro ken panagadal. Ad-adda a nasken daytoy iti sango ti palpak ken parigat a blended learning nga inpatungpal ti Department of Education (DepEd) iti napalabas a lima a bulan. Kurang ti panagsagana, adu ti kamali kadagiti modyul, ken adu ti saan a nakagiddan iti daytoy a wagas.

Awan ti palawag ken kampanya ti DepEd maipanggep iti kinapateg, risgo ken panagsagana para kadagiti natalged a sangon-sango a klase. Gapu ditoy, adu dagiti nagannak ti nangipagarup nga aggigiddan a malukatan dagiti eskuelaan iti amin a paset ti pagilian, adda man ti virus wenno awan. Inyebkas da ti danag ken nakaro a panagduadua gapu iti buteng iti virus ken matantya a dakel a gastos no kas pangarigan ket agsakit da wenno dagiti anak da.

Maysa ni Sandy iti nangipagarup nga aggigiddan a malukatan dagiti eskuelaan. “Kinatalged pay sakbay ti edukasyon,” kuna na. “Inton no addan ti bakuna” ken “baka no sumaruno a tawen,” sungbat met ti dadduma. Numampay kastoy, adayo pay ti posibilidad ti bakuna, nangruna dagiti ubbing nga inkabil ti rehimen iti kaudian a prayoridad. Ing-

gana itatta, naipukok da iti balbalay da nga awan ti plano no kasano nga agsubli da iti “normal” a biag.

Ngem adu met ti umanamong a maisubli ti sangon-sango a klase iti laksid ti bassit nga impormasyon. Maysa ditoy ni Lena nga addaan ti uppat nga anak a marigatan iti sistema a modyul. “Inggana Grade 3 laeng ti nagpatinggaak isunga saan ko a kabaelan nga isuro ida.” Madanangan a saan a makaturpos iti Grade 12 ti inauna nga anak na bayat a bumaybayag nga awan ti manursuro nga agisuro kadakuada. Awan pay ti nakaturpos ti elementarya iti pamilya da.

“Kinaagpayso na, makapasakit iti nakem,” kuna met ni Joy. “No kaano pay nga aggibus ti tawen, santo maaddaan ti plano? Lima a bulan a nagrigat ti modyul, mabalin met gayam ti *face-to-face*?” Kapasngay ni Joy idi nagrugi ti *blended learning* idi Agosto. Maymaysa na a nangaywan iti ag-lima bulan a maladaga ken dagiti annak nga adda iti Grade 2 ken Grade 6.

“Adun ti trabaho dagiti ina. Agluto, aglaba, agdalus, agugas, agbirok pay ti kuarta,” kuna ni Gina. “No tiempo ti panagisuro kadagiti

ubbing saanakon a makakonsentra gapu ta nabannog. Masadut da pay nga agadal gapu ta adda da laeng iti balay.”

Dagiti immannugot iti *face-to-face* a klase ket inbaga da a kayat da no la ketdi agisuot ti *face mask* ken *face shield*, adda ti *physical distancing*, limitado ti oras ken aldaw ti klase ken saan a nasedsed ti classroom. Maawatan da ti peggad ti *face-to-face* a klase ken nakasagana da a baklayen ti responsibilidad a maited kadakuada tapno maisigurado a natalged daytoy. Naka-sagana da a pumauneg iti aniaman a programa nga idatag ti DepEd no adda ti naan-anay a konsultasyon iti daytoy. “Ngannani awan ti maadal da kadagiti modyul,” kuna ni Fanny. “Siak ti agar-aramid ti *project* ken mangsungsungbat kadagiti eksam.”

“No dagiti tambay ket mapalubosan nga agbartek, apay a dagiti ubbing ket saan a mapalubosan a makaadal a nasayaat?” Idi pay Oktubre a nailukat ti amin a dadduma nga establisimiyento ken pagliwliwaan.

Manipud idi Nobyembre inggana Disyembre, adun kadagiti syudad ken ili ti nangideklara kadagiti barangay a *Covid-free*. *Covid-free* wenno awanen ti *Covid* iti maysa a lugar no awan ti nairekord a kaso iti las-ud ti minimum a dua a lawas. Iti ruar ti Metro Manila, adda dagiti erya a nababa ti tantos ti impeksyon no adda man, ken nalaka a mataming gapu iti tinnulong dagit residente ken lokal a konseho. **AB**

13th month pay, saan a naited iti kaaduan

Adu a mangmangged ti nagnamnama a maawat ti *13th month pay* idi Disyembre 2020 tapno makabawi koma ti pagbiagan iti baro tawen. Adu met laeng ti agnamnama a mausar daytoy a pangbayad iti nagtutuon nga utang bunga ti atiddog a panawen nga awan ti trabaho da. Nagleppas ti baro tawen ngem adu latta kadakuada ti saan a nakaawat ti nasao a benepisyo.

Ti *13th month pay* ket maysa a benepisyo nga obligado nga ited dagiti employer kadagiti mangmangged a saan a lumabes iti Disyembre 24 ti tunggal tawen. Amin dagiti mangmangged, maibilang dagiti kontraktual, nga agserserbi iti saan a bumaba ti maysa a bulan kadagiti employer ket adda karbengan a makaawat iti daytoy a benepisyo. Daytoy ket makuenta basar iti balor ti binulan a sueldo ti mangmangged ken bilang ti bulan nga agrabtrabaho isuna iti uneg ti makatawen.

Iti napalabas, us-usaren dagiti mangmangged a Pilipino daytoy a benepisyo a para iti paskua, para iti dadduma pay a paggastoan iti balay, wenno saan ket ibangko tapno usaren iti panawen a kasapulan da. Itatta a panawen ti pandemya, no kaano a mas kasapulan, ket maipaidam daytoy a benepisyo iti adu a mangmangged. Mapatta-patta nga adda iti dua a milyon dagiti mangmangged a saan a nakaawat ti *13th month pay* iti 2020.

Maibilang ditoy ni Kim, mangmangged iti maysa a dakkel a grocery iti Maynila. “Lima a tawen-akon nga agrabtrabaho kas *merchandiser* ngem iti nagan laeng a regularak. Lima a tawen a saanak a nakaawat ti *13th month pay* ken dadduma pay a benepisyo,” kunana. Kadaytoy napalabas a *non-working holiday* (aldaw nga awan ti trabaho ngem adda ti sueldo), inobliga ti employer na nga agrabtrabaho nga awan ti espesyal a kumpensasyon. Labsing daytoy iti reaksyunaryo a linteg a rumbeng a bayadan ti saan a bumaba iti 200% ti sueldo da dagiti agrabtrabaho iti *holiday*.

Awan met naawat a *13th month*

pay ti guardia iti maysa a kumpanya iti Laguna ken kaan-anak na a ni Lucy. “Naiteden ti *agency* ti *13th month pay* dagiti katrabahoak, ngem awan ti naawat ko gapu ta kaan-anak ko idi maudi a lawas ti Oktubre,” istorya na. Idi agreklamo isuna iti *management* ti security *agency*, binagaan da a kasapulan na pay a mangipasa ti “*temporay resignation letter*” tapno maala na kano ti benepisyo. Saan a nangipasa daytoy kalpasan a binagaan dagiti katrabahoan na nga usaren laeng daytoy (ti employer da) tapno maikkat isuna iti trabaho.

Imbes a *13th month pay*, utang ti naipasabat iti mangmangged iti konstruksyon iti Pampanga a ni Niko ken dagiti katrabahoan na idi napan a bulan. Inlanad na no kasano a nausar ti employer ti *cash advance* kadakuada tapno ilumlom isuda iti utang ken ipaidam ti nasao a benepisyo. “Puro negatibo dagiti sueldo mi ngamin nagganansyaan na ti *cash advance* mi. Awan ti panangisakit ti employer mi, awan uray bassit a konsiderasyon.

Kas kenni Niko, naikissay met iti *13th month pay* ti drayber iti kumpanya ni Jack ti ₱3,000 a *cash advance* na idi mangrugi ti *lockdown* idi Marso. Namnamaen na koma daytoy a benepisyo a pangatang ti agas na iti *hypertension*, ngem agarup ₱400

laengen ti naawat na. “Kuna ti supervisor mi, dakkel kano met laeng ti nakissay gapu ta Setyembre laeng a pinagsubli dak iti trabaho.”

Pammaneknek dagitoy a kaso a saan nga agpayso ti deklarasyon ni Labor Sec. Silvestre Bello a rumbeng a makaawat dagiti mangmangged ti *13th month pay*. Iti kinapudno na, awan pay plano na a mangisayangkat ti inspeksyon tapno siguraduen ti panangsurrot dagiti employer iti nasao a linteg. Awan met laeng naawat a dadduma a subsidyo dagiti marigatan nga empresa, aglalo dagiti babassit ken kalalaingan ti kadakkel na, tapno siguraduen a maikkan dagiti empleyado da ti nasao a benepisyo.

Paset ti naipaidam a *13th month pay* iti agtultuloy a panagsuek ti sueldo dagiti mangmangged iti tengnga ti pandemya. Iti intero a lubong, patta-patta ti International Labor Organization a nagsuek ti 11% ti sueldo dagiti mangmangged wenno kabatog ti \$3.5 bilyon (₱168 trilyon) iti napalabas a siyam a bulan ti 2020. AB

Natalged iti Covid-19 ngem saan iti rigat

Nagleppas ti tawen 2020 nga addaan 474,000 a kaso ti naakaran ti bayrus ti Covid-19 iti Pilipinas. Idi Enero 4, maibagbaga a 448,258 ditoy ket “nakarekober” iti sakit bayat a 9,257 met ti natay. Kadakkelan kadagiti naakaran ken nakarekober ket agtawen ti 49 agpababa. Kaaduan kadagiti natnatay a pasyente ti agtawen ti 60 agpangato.

Iti intero a panawen ti pandemya, rinibribo kadagiti naakaran ti indeklara ti Department of Health (DOH) a “nakarekober” wenna immimbagen iti sakit tunggal lawas. Iti babaen ti protokol nga “Oplan Recovery,” amin dagiti *asymptomatic* (awan ti marikna na a sintomas) ken kaso a saan a kumaro ket awtomatiko a naideklara a “nakarekober” kalpasan ti 14-aldaw a rekisito a panagkuarantina. Ti panagkuarantina ket mabalin nga iyaramid kadagiti pasilidad dagiti lokal a gubyerno wenna iti bukod a balay ti pasyente. Nayon kadakuada dagiti immimbag iti uneg ti ospital.

Saanan a naipauneg iti *testing* dagiti “nakarekober” bayat nga adda iti kuarantina. Segun iti DOH, daytoy ket gapu ta adu kadakuada ti agpositibo

latta bunga ti bayrus nga adda iti bagi da pay. Numanpay kasta, saanen kano a makaakar daytoy a bayrus. Segun kadagiti siyentista, ad-adda a makaakar ti bayrus iti umuna a 10 nga aldaw ti impeksyon. Nasurok 90% dagiti naakaran nga agtawen ti 59-agpababa ket immimbag iti sakit.

Umimbag man iti sakit, saan a malpas ti panagrigrigat. Kaaduan ti nailumlom iti utang gapu iti nangina unay a panagpaospital. Adu ti tuloy-tuloy a makarikna ti sakit ken narigat a makasubli iti dati a biag da. No awan naawat da a tulong, subsidyo wenna uray ania a suporta manipud iti estado idi nagsakit da, nakarkaro nga awan naawat da idi nakalasad da.

Iti Metro Manila, dimmanon iti ₱30,000 aginggana ₱40,000 tunggal aldaw ti singir dagiti pribado nga ospital, awan pay bayad iti doktor.

Adda dagiti pasyente a saan a nakaro ti sintomas na ti nagbayad ti ₱570,000 para iti 14-aldaw a pannakaospital. Ti dadakkel nga ospital ket agsingir ti aginggana ₱700,000 iti makalawas a panagpaagas, uray saan pay a nausaran ti *oxygen* wenna *ventilator* ti pasyente.

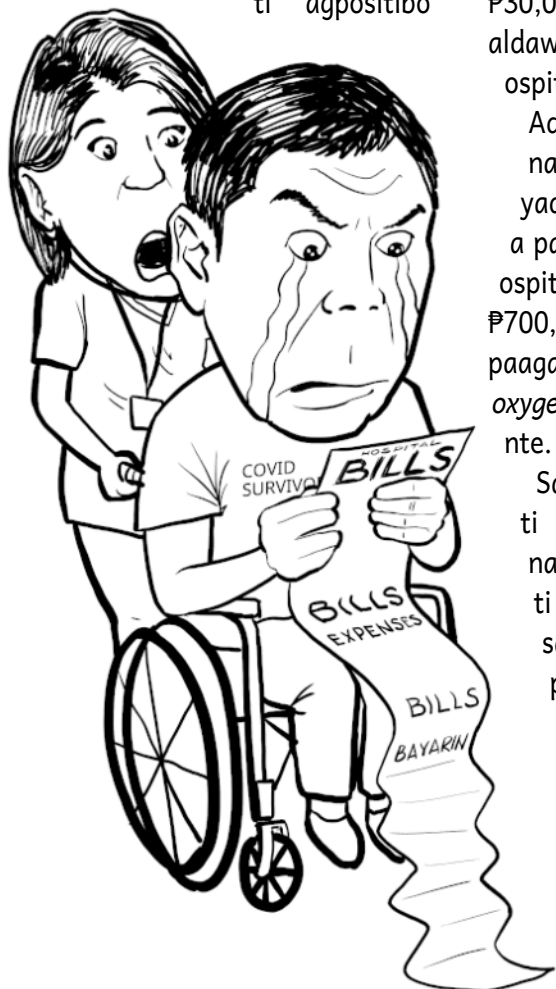
Saan a madagdagus a maawan ti mapaspasaran a sakit dagiti napatalgedan iti Covid-19. Adu ti nangipakaammo a sagpaminsan latta nga aggurigor, uyek, pannakapukaw ti panagraman ken panagangot, ken marigatan nga umanges uray mano a lawasen a naideklara a natalged dan. Saan pay a masigurado no mano kadagiti nakalasad ti apektado iti kastoy a kasasaad, a maa-

wa-awagan a “long” wenna atiddog a Covid.

“No dadduma ket mariingak latta a saanak a makaanges,” segun kenni Manny, tallo a bulan kalpasan a rimmuar iti kuarantina. Dua a daras a nagpositibo isuna ken nagkuarantina iti uneg ti dua a bulan sakbay a nag-negatibo ti test na. Tapno umimbag, gimatang ni Manny kadagiti bitamina ken dadduma pay a pangpapigsa ti resistensya manipud kadagiti nabatbati pay nga urnong na.

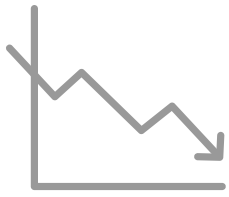
Saan met laeng a dagus a nakasubli iti trabaho dagiti immimbag. “Setyembre idi damo a nagpositiboak ken nagkuarantina,” segun kenni Pinang, maysa a mangmanged. Disyembren ngem saan pay laeng a nakasubli iti trabaho na. Kas ti adu a kumpanya, rekisito iti pagtrabahuan da nga agnegatibo pay dagiti naakaran sakbay a sumrek manen. “Maminlima akon a a nagpa-test ngem positibo latta,” segun kenni Pinang. Kamaudianan na, pimmaneg isuna iti maysa nga espesyal a test tapno maammuan no makaakar pay laeng ti bayrus nga adda iti bagi na. “Rugi pay laeng ti trabaho, nailumlomen iti utang,” kunana. Ti tunggal test ket agbalor ti ₱1,500 aginggana ₱8,000 depende iti lugar ti ospital. Aginggana ₱3,409 laeng ti sungbatan ti PhilHealth ken no dagiti test ket naiyaramid iti maymaysa laeng a laboratoryo wenna ospital.

“Panpanunotek nga agikkat iti trabaho,” kuna ni Pinang, “ngem narigat a makabirok ti sabali a panggedan,” madanagan met isuna a saan na a maala dagiti benepisyo no kasapulan na daytoy. Nabuntog unay ken nasikor ti proseso ti panagaplay ken panagala ti benepisyo iti Social Security System (SSS). “Idi Oktubre pay a nagikkat ti katrabahoak ngem awan pay laeng ti naawat na a *sickness benefit* itatta a Disyembre,” nayon na pay. AB

18

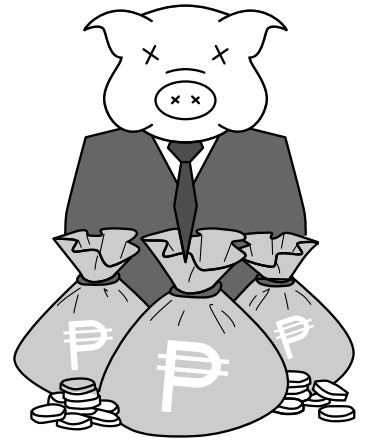

nga agpang a bimmaba ti pilipinas iti listaan kadagiti saan a korap a pagilian iti uneg ti

Manipud iti: Transparency International

Manipud iti maika-95 idi 2015, addan iti maika-133 a puesto

iti laksid ti panagindadalus ni Duterte iti bogus a kampanya na a kontra-korapsyon.

₱700B

ti tinawen a naawan iti gubyrno gapu iti korapsyon ken panagtakaw ti

Manipud iti: Office of the Ombudsman

₱350-₱2,450

ti ikissay ti Philhealth kadagiti agsusueldo ti

₱10,001-₱69,999

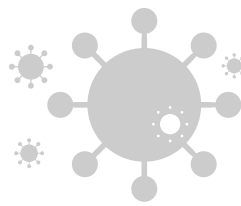
tunggal bulan agrugi no Enero 1.

₱ 390

baro a minimum a binulan a kissayen ti SSS agrugi no Enero manipud iti sigud a ₱320.

B.1.1.7

Baro a baryant ti SARS-Cov-2, ti bayrus a gapu ti sakit a Covid-19. Immuna a natakuatan daytoy idiy **United Kingdom** idi **Disyembre 20, 2020**. Numampay awan pay ti napigsa nga ebidensya a “nalaklaka a makaakar” daytoy, adun a pagilian ti nagiserra kadagiti beddeng da iti gandat a lapdan ti panagwaras daytoy.

Baryant - panagbalbaliw ti bayrus ngem saan a naan-anay a nabaliwan ti basaran a galad daytoy.

10.3 milyon

dosis ti nadumaduma a bakuna a naiwarasen iti 29 a pagilian. idi Enero 1. Adda iti 8.25 bilyon a dosis ti nagatangen wenno naipareserba.

Philippines Trends

1 #NoToVIPvaccination

3,032 Tweets

Panangibutaktak ti umili iti espesyal a panagpabakuna ti **Presidential security group** ken kameng ti kabinete ni **Rodrigo Duterte** kadagiti bukod da a bagi. Immun-una da pay ngem dagiti mangmanged iti salun-at

Marco L. Valbuena

@marco_cpp

Jan 3

₱2.77 tunggal aldaw. Daytoy ti nayon nga allowance nga inted ni Duterte para kadagiti mangisursuro a Pilipino iti 2021 badget. **Maparparigaten, mainsulto pay.**

6

290

1.2K

Pagayusan ti panagkaykaysa ken pannakidangadang

Gapu iti pandemya a COVID 19 ken ti militarista a lockdown, limitado ti nagbalin a pisikal a panagtitiyon ken panagtignay dagiti demokratiko nga organisasyon idi 2020. (*Basaen ti mainaig nga artikulo iti Ang Bayan Disyembre 21*). Gapu iti kastoy, inakagumaan dagiti sektoral nga organisasyon masa iti syudad nga usaren dagiti plataporma nga online tapno agpakaawat, agorganisa, maurnong ken agadal.

Dagiti inisyal a datos a naala ti *Ang Bayan*, adda nasurok 300 nga online nga aktibidad, kaaduan ket dagiti lokal a tsapter ti nagisayangkat iti napalabas a tawen. Dagitoy ket iti porma ti protesta, kultural a pabuya, *social media rally* (aggigidan a panangipost kadagiti parikut da babaen ti panagusar iti komon a hashtag), *webinar* ken pulitikal a panagadal, oryentasyon ken panagitakder kadagiti tsapter ken dagiti miting ti naisayangkat iti intero a tawen. Kaaktibuan iti aktibismo nga *online* ti sektor dagiti agtutubo.

Sagpaminsan met dagiti porum ken protesta nga inorganisa dagiti nailian a sentro dagiti demokratiko nga organisasyon (adda linawas bayat a ti dadduma ket tunggal adda maisagsagana a panagtignay).

Kaaduan ti nakikaysa iti protesta idi Mayo 1, 2020 iti Sangalubongan nga Aldaw ti Mangmangged iti panangidaulo ti Kilusang Mayo Uno. Nabuya daytoy ti nasurok a 77,000 a daras iti Facebook. Kagiddan daytoy ti panagi-post kadagiti ladawan ken panawagan para iti salun-at, pagbiagan ken kalintegan.

Kalatakan iti makatawen dagiti porum ken ababa a panagadal maipanggep iti panagbalin a linteg ti Anti-terror Law. Adu a porum ken panagadal ti inyaramid dagiti lokal a tsapter ti organisasyon ti agtutubo iti Metro Manila, Southern Tagalog, Cordillera ken sumagmamano a probinsya iti Visayas ken Mindanao.

Manopulo ribu met a pirma ti naurnong ti kam-

panya kontra iti ATL ken panagsuporta iti ABS-CBN kalpasan a mapa-serra daytoy. Nagtrending iti mano nga ulit ti #JunkTerrorLaw (Ibasura ti Terror Law) tapno ipablaak ti panangkontra iti linteg kagiddan ti panawagan nga #OustDuterteNow (Ikkaten ni Duterte, itatant).

Limmatak met ti pananglaban iti *red-tagging*, parikut dagiti mangmangged iti salun-at ken dagiti empleyado ti guberno tapno maited ti *hazard pay* ken libre a *mass testing*, pannakadismaya dagiti agtutubo iti *online learning* nga usar ti #NoStudentLeftBehind (Awan ti estudyante a mabati) ken pannakikaykaysa iti kampanya a #BalikPasada para kadagiti drayber ti dyip.

Naipakita ti potensyal ken kinapartak ti panagurnong ti tulong iti *social media* idi nagsasaruno a bayoen dagiti bagyo ti pagilian. Napartaka simmaknap ti panawagan para iti donasyon ken tulong, kasta met ti panangkondenar iti kinaawan ti panangsango ti rehimen a Duterte babaen iti *panag-trending* ti #NasaanAngPangulo (#AyanTiPresidente).

Sumagmamano nga organisasyon a nakabase kadagiti komunidad ken pabrika ti aktibo a nangipablaak kadagiti parikut da iti social media iti panawen ti *lockdown*. Kinondenar da ti nabuntog a panagiwaras ti Social Amelioration Program ti rehimen ken kinakurang ti tulong a taraon.

Naisayangkat met kadagiti umong dagiti mangmangged, nakurapay ken agkakabarangay dagiti *online* a konsultasyon ti umili tapno urnongen ti parikut ti tattao. Malaksid pay ditoy dagiti nasinasina a post dagiti nakurapay, mangisursuro, agtutubo ken dagiti propesyunal.

Kagiddan ti panagregta ti *online* a protesta, pimigsa met ti panangbusal ti estado. Adu dagiti nalipit ken natiliw gapu laeng iti panag-post da kadagiti parikut ken kritisismo da iti *online*. AB

Ti dakkel a potential ti social media

Adda iti **81 milyon** a Pilipino ti agus-usar ti internet, segun iti panagadal idi Oktubre 2020. Dagiti Pilipino ti kabayagan nga agbabad iti internet iti sangalubongan, no sadino nga agarup **10 oras** tunggal aldaw ti maus-usar da ditoy. **Uppat nga oras tunggal aldaw** ti maus-usar da iti *social media*. Mayorya kadagiti agus-usar ket agtawen ti 20 inggana 34.

Madandanon ti **Facebook** ti nganngani amin nga **81 milyon a Pilipino nga adda iti internet**. Adda iti 40 milyon ti Instagram, 10 milyon iti Snapchat, ken 7.8 milyon ti Twitter.